

ART STUDIO

Arkadiusz Maciej

PRACOWNIA KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI

OSOLOWICKA 97, 51-003 WROCLAW

KAPELANKA 24C, 30-347 KRAKOW

arekmaciej@wp.pl

tel: 608 326 724

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

OBIEKT: DREWNIANA RZEZBA POLICHROMOWANA *KRUCYFIKS*, XIX w

ZLECENIODAWCA: PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA P.W. WNIĘBOWZIECIA
NMP, UL. WROCLAWSKA 49, 56-321 BUKOWICE

ADRES OBIEKTU: KOŚCIÓŁ P.W. WNIĘBOWZIECIA NMP W BUKOWICACH

**NR W REJESTRZE
ZABYTEKÓW:** B/2440/1-58

ART STUDIO Arkadiusz Maciej
PRACOWNIA KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI
pracownia: ul. Kolobrzaska 23, 42-200 Częstochowa
pracownia: ul. Kapelanka 24/C, 30-347 Kraków
tel. 0608 326 724, e-mail: arekmaciej@wp.pl
NIP: 5732226255, REGON: 241761123

Wrocław 05.01.2020r.

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTEKÓW
WE WROCLAWIU

ZAŁ. NR do pisma, postanowienia, decyzji
NR 121/2020 z dnia 16.01.2020r.

I. SPIS TREŚCI

II. DANE INWENTARYZACYJNE OBIEKTU..... 3 str

III. OPIS OBIEKTU

A). HISTORIA OBIEKTU.....3 str

B) IKONOGRAFIA4 str

IV. STAN ZACHOWANIA..... 4 str

V. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH..... 5 str

A). ZAŁOŻENIA.....5 str

B). PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.....6 str

VI. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA..... 8 str

II. DANE INWENTARYZACYJNE OBIEKTU

- Miejscowość: **Bukowice, woj. dolnośląskie**
- Miejsce przechowywania: **Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia N.M.P. w Bukowicach, na zewnątrz kościoła**
- Własność: **Parafia p.w. Wniebowzięcia N.M.P. W Bukowicach**
- Tytuł obiektu: ***Krucyfiks***
- Autor: **nieznany**
- Sygnatura: **(?)**
- Inskrypcja: **nie dotyczy**
- Czas powstania: **XIX w.**
- Technika: **rzeźba drewniana polichromowana**
- Wymiary: **Figura: wysokość. 170cm, szerokość 150 cm**
Krzyż: wysokość. 580cm, szerokość 180 cm
- Nr inwentaryzacyjny obiekt: **B/2440/1-58**

III. OPIS OBIEKTU

A). HISTORIA OBIEKTU

Kościół wzniesiony został w latach 1803-08, jako fundacja cysterek trzebnickich, których inicjatorką budowy była ostatnia opatka, Dominika von Giller (1789-1810). Prace budowlane prowadził mistrz budowlany Supper z Trzebnicy. Wyposażenie w większości jest barokowe i wczesnoklasycystyczne, pochodzi z okresu budowy kościoła. W trakcie prac renowacyjnych uzupełniono je o elementy eklektyczne. W 1946 r. opiekę nad kościołem objęli księża salezianie.

Na zewnątrz kościoła znajduje się drewniana rzeźba *Krucyfiks* przedstawiająca postać Chrystusa umieszczonego na drewnianym krzyżu i prawdopodobnie od czasu swojego powstania tj XIX w. nieustannie usytuowana jest w tym samym miejscu.

Ze względu na umieszczenie jej na zewnątrz kościoła, rzeźba poddana została konserwacji (co najmniej raz), w której to została figura Chrystusa przemalowana, krzyż został wzmocniony deskami w dolnej części i pomalowany brązową farbą.

B). OPIS IKONOGRAFICZNY

Krzyż składa się z prostych belek o przekroju prostokątnym; na górnym ramieniu krzyża widnieje „titulus crucis” w formie fragmentu białego zwoju z literami IN/RI. Postać ukrzyżowanego Chrystusa jest smukła, o proporcjonalnej budowie, z głową w koronie cierniowej

opuszczoną na prawe ramię, wyprostowanymi, szeroko rozpostartymi rękami o stulonych palcach dłoni, z ułożonymi równolegle nogami, z których prawa nieznacznie ugięta jest w kolanie. Stopy są złożone, przebite dwoma gwoździami. Twarz jest pociągła, z zamkniętymi oczami, długim prostym nosem i zapadniętymi policzkami, okolona pełnym zarostem i długimi bujnymi włosami spływającymi na prawe ramię. Tors i ręce zaznaczony jest delikatnie szczegółami anatomicznymi, jak: żebra, naprężone ścięgna, zapadnięty brzuch. Nagie ciało Chrystusa osłonięte jest długim, mocno ukośnie fałdowanym perizonium związanym w węzeł na prawym boku, którego obfity koniec opada wzdłuż prawego uda.

Krzyż malowany jest w kolorze naturalnego ciemnego drewna, figura i titulus crucis są białe, włosy i zarost są czarne.

Krucyfiks współcześnie zabezpieczony jest przed opadami atmosferycznymi daszkiem z blachy.

IV. STAN ZACHOWANIA

Ogólny stan zachowania obiektu jest bardzo zły. Dotyczy to zarówno warstwy malarskiej, jak i struktury drewna. W głównej mierze spowodowane jest to umiejscowieniem drewnianej rzeźby na zewnątrz. Pomimo wykonania prowizorycznego zadaszenia umieszczonego i przymocowanego do krzyża, obiekt wielokrotnie narażony jest na działanie niesprzyjających czynników atmosferycznych takich jak woda i wilgoć oraz wysoka i niska temperatura. Wszystko to razem spowodowało rozległe, powierzchniowe zniszczenia drewna oraz znaczne odspojenia oraz ubytki warstwy malarskiej.

Dolna część krzyża poprzez umieszczenie belki bezpośrednio w ziemi spowodowało, że jest spróchniała. Wzmacniana była poprzez nabicie drewnianych desek na dolną część.

DREWNO

- Struktura drewna jest mocno popękana, rozklejona i zdeformowana. Wynika to z dużych wahań wilgotności i nadmierną „pracą” drewna.
- Zbyt duża wilgotność, oraz działanie grzybów i pleśni spowodowało, że struktura jest niejednorodna, drewno się kruszy i miejscami ma strukturę „gąbki” (zwłaszcza w dolnej części).

WARSTWA MALARSKA

- Jest mocno zniszczona oraz odspojona od drewna. Miejscami wymyta przez działanie wody opadowej.
- Przemalowanie zniekształca odbiór estetyczny rzeźby
- Znaczna część jest odspojona w postaci podniesionych łusek.
- Miejscami pojawiają się ślady pierwotnej warstwy malarskiej

V. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

A). ZAŁOŻENIA

Zważywszy na bardzo zły stan zachowania rzeźby, w głównej mierze związany z umiejscowieniem go na zewnątrz oraz na jego wartość historyczną oraz artystyczną konieczne jest przeprowadzenie jak najszybciej pełnej konserwacji obiektu.

Bardzo ważnym aspektem w planowaniu prac konserwatorskich jest fakt, iż rzeźba *Krucyfiks*, z prawej strony od głównego wejścia do kościoła, jest integralną częścią wystroju elewacji kościoła. Po przeprowadzeniu prac konserwatorskich, odnosząc się jednocześnie do oczekiwań właściciela, planuje się umieszczenie obiektu na jego pierwotnym miejscu. W nawiązaniu do wytycznych Urzędu Konserwatorskiego we Wrocławiu planuje się zaprojektowanie i wykonanie zabezpieczenia figury Chrystusa, które to ochroni obiekt przed bezpośrednim działaniem wody opadowej.

Projekt zostanie przedstawiony i uzgodniony podczas komisji konserwatorskiej, która również będzie dotyczyła usunięcia ewentualnych przemalowań.

Planowane prace konserwatorskie przy *Krucyfiksie* będą obejmowały zabiegi techniczne oraz rozwiązania artystyczno-estetyczne mające na celu:

- zabezpieczenie warstwy malarskiej przed zniszczeniem,
- wzmocnieniu drewna poprzez wykonanie impregnacji strukturalnej żywicą akrylową
- usunięcie wszystkich wtórnych gruntów, szpachli i polichromii, degradujących rzeźbę pod względem artystycznym,
- przywrócenie wartości estetycznych i użytkowych obiektu, aby mógł on ponownie spełniać funkcje sakralne poprzez wykonanie rekonstrukcji wszystkich warstw technologicznych.

Materiał, które będą użyte do konserwacji powinny być odporne na wilgoć oraz na znaczne wahania rozszerzalności, dlatego też planuje się zastosować do uzupełnienia ubytków drewna żywicy Axon, do uzupełnienia zaprawy kit na bazie emulsji akrylowo-wynylowej np. firmy Tikurilla, werniksów akrylowych. Wszystkie te materiały są odwracalne np. w rozpuszczalnikach organicznych.

B). PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie wstępnych oględzin obiektu.
2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej.
3. Wstępne mechaniczne oczyszczenie obiektu z zabrudzeń, np. przy pomocy pędzli.
4. Zdjęcie figury Chrystusa z krzyża, oraz demontaż samego krzyża i przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.

FIGURA CHRYSTUSA

5. Zabezpieczenie warstwy malarskiej bibułką japońską przy pomocy kleju zwierzęcego (króliczy, skórný) lub metylocelulozy.
6. Usunięcie bibułki japońskiej wraz z podklejeniem osłabionej warstwy zaprawy przy pomocy kleju zwierzęcego (króliczy, skórný), ewentualnie emulsji winylowej np. Vinavil z zastosowaniem kautera.
7. Wykonanie badań pokazujących układ stratygraficzny warstw (powołanie Komisji Konserwatorskiej dla ustalenia postępowania).
8. Usunięcie wtórnych przemalowań chemicznie lub mechanicznie. Metoda zostanie wybrana na podstawie wcześniej wykonanych testów. Planuje się zastosować: roztwór terpentyny z alkoholem etylowym, dimetyloformamid, Contrad 2000, dowanol itp.
9. Przeprowadzenie dezynsekcji drewna poprzez nasączenie, natrysk lub w miarę możliwości zanurzenie – kąpiel (Hylotox Q lub Permasthan 25/75). Obiekt po zabiegu zostanie szczelnie owinięty folią w celu wytworzenia komory gazowej pozwalającej na wzmocnienie skuteczności trucia. W partiach głębszych i trudno dostępnych. zabieg trucia zostanie w miarę możliwości przeprowadzony na wiosnę.
10. Wykonanie impregnacji strukturalnej roztworem żywicy akrylowej Hekol I-50 firmy Heko, lub Paraloid B-72 w rozpuszczalnikach organicznych, powierzchniowo lub poprzez

kąpiel. Procentowość impregnatu zostanie zastosowana w zależności od stanu zachowania drewna od 10 do 15%. Przy doborze składu rozpuszczalników zostanie również wzięty pod uwagę czas, na jaki impregnowane elementy będą mogły być pozostawione w celu odparowania rozpuszczalnika. Proces odparowania impregnatu zostanie spowolniony poprzez szczelne owinięcie obiektów folią, co pozwoli na uniknięcie procesu migracji impregnatu do powierzchni impregnowanych obiektów. W miarę potrzeby pod komory foliowe zostanie wprowadzona benzyna w celu dodatkowego spowolnienia odparowania rozpuszczalnika.

11. Sklejenie poluzowanych elementów (klej skórny lub syntetyczny np. Ponal) wzmocnionych drewnianymi kołkami, nierdzewnymi wkrętami.
12. Uzupełnienie ubytków drewna, małe: kitem AXON podbarwiony pigmentami, duże: drewnem odpowiednio sezonowanym i dobranym gatunkowo (najprawdopodobniej będzie to drewno lipowe).
13. Uzupełnienie warstwy zaprawy zaprawą na bazie emulsji akrylowej.
14. Zawerniksowanie pośrednie warstwy malarskiej werniksem na bazie żywicy akrylowej Paraloid B-72 wraz z kitami (warstwa izolacji)
15. Wykonanie rekonstrukcji warstwy malarskiej metodą naśladowczą farbami na bazie żywicy alkidowej farbami Griffin firmy Winsor&Newton
16. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem akrylowym- satynowym

KRZYŻ

5. Usunięcie wtórnych przemalowań chemicznie lub mechanicznie. Metoda zostanie wybrana na podstawie wcześniej wykonanych testów. Planuje się zastosowanie preparatów do usuwania powłok olejnych typu Scansol, Remosol 300 itp.
6. Przeprowadzenie dezynsekcji drewna poprzez nasączenie, natrysk lub w miarę możliwości zanurzenie – kąpiel (Hylotox Q lub Permathin 25/75). Obiekt po zabiegu zostanie szczelnie owinięty folią w celu wytworzenia komory gazowej pozwalającej na wzmocnienie skuteczności trucia. W partiach głębszych i trudno dostępnych. zabieg trucia zostanie w miarę możliwości przeprowadzony na wiosnę.
7. Wykonanie impregnacji strukturalnej roztworem żywicy akrylowej Hekol I-50 firmy Heko, lub Paraloid B-72 w rozpuszczalnikach organicznych, powierzchniowo lub poprzez kąpiel. Procentowość impregnatu zostanie zastosowana w zależności od stanu zachowania

drewna od 10 do 15%. Przy doborze składu rozpuszczalników zostanie również wzięty pod uwagę czas, na jaki impregnowane elementy będą mogły być pozostawione w celu odparowania rozpuszczalnika. Proces odparowania impregnatu zostanie spowolniony poprzez szczelne owinięcie obiektów folią, co pozwoli na uniknięcie procesu migracji impregnatu do powierzchni impregnowanych obiektów. W miarę potrzeby pod komory foliowe zostanie wprowadzona benzyna w celu dodatkowego spowolnienia odparowania rozpuszczalnika.

8. Sklejenie poluzowanych elementów (klej skórny lub syntetyczny np. Ponal) wzmocnionych drewnianymi kołkami, nierdzewnymi wkrętami.
9. Uzupelnienie ubytków drewna, małe: kitem AXON podbarwiony pigmentami, duże: drewnem odpowiednio sezonowanym i dobranym gatunkowo (najprawdopodobniej będzie to drewno iglaste). Dolna spróchniała część krzyża zostanie wycięta i zastąpiona nowym.
10. Scalenie kolorystyczne drewna (metoda i technika zostanie dostosowana do oryginalnej warstwy malarskiej).
11. Zamontowanie figury Chrystusa na krzyżu.
12. Wykonanie zabezpieczenia i zamontowanie nad krzyżem i figurą Chrystusa.
13. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

Każdy etap prac konserwatorskich będzie dokumentowany szczegółowo fotograficznie.

Końcowym etapem prac będzie wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

Materiały użyte do konserwacji będą najlepszej jakości.

V. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ART STUDIO Arkadiusz Maciej
PRACOWNIA KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI
pracownia: ul. Kołobrzeska 23, 42-200 Częstochowa
pracownia: ul. Kapelanka 24/C, 30-347 Kraków
tel. 0608 326 724, e-mail: arekmaciej@wp.pl
NIP: 5732226255, REGON: 241761123

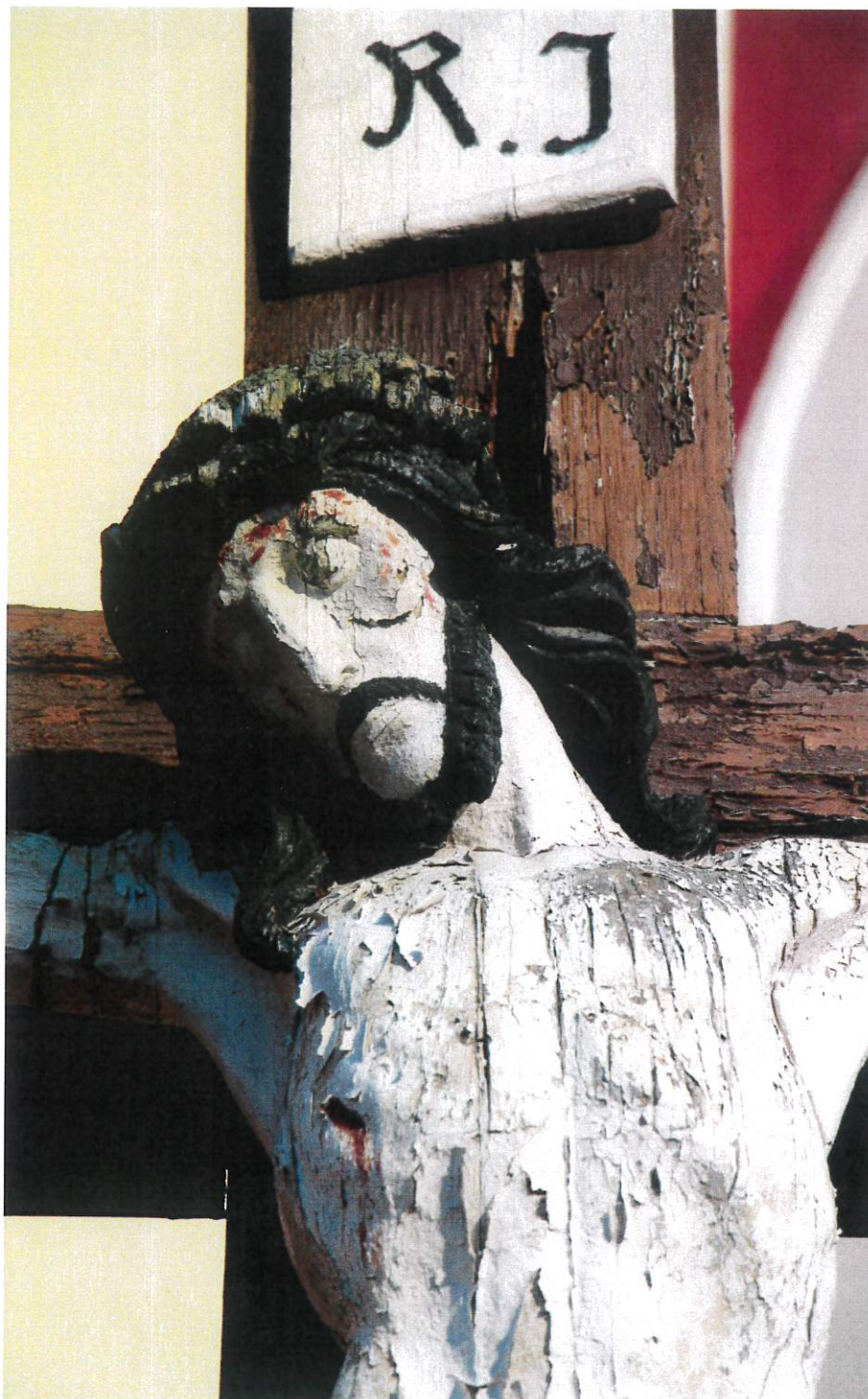
**WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABŁOG
we Wrocławiu**

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIĘBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.1. Stan przed konserwacją.

KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH

Fot.2. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.3. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.4. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZİĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.5. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.6. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.7. Stan przed konserwacją.

KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH

Fot.8. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

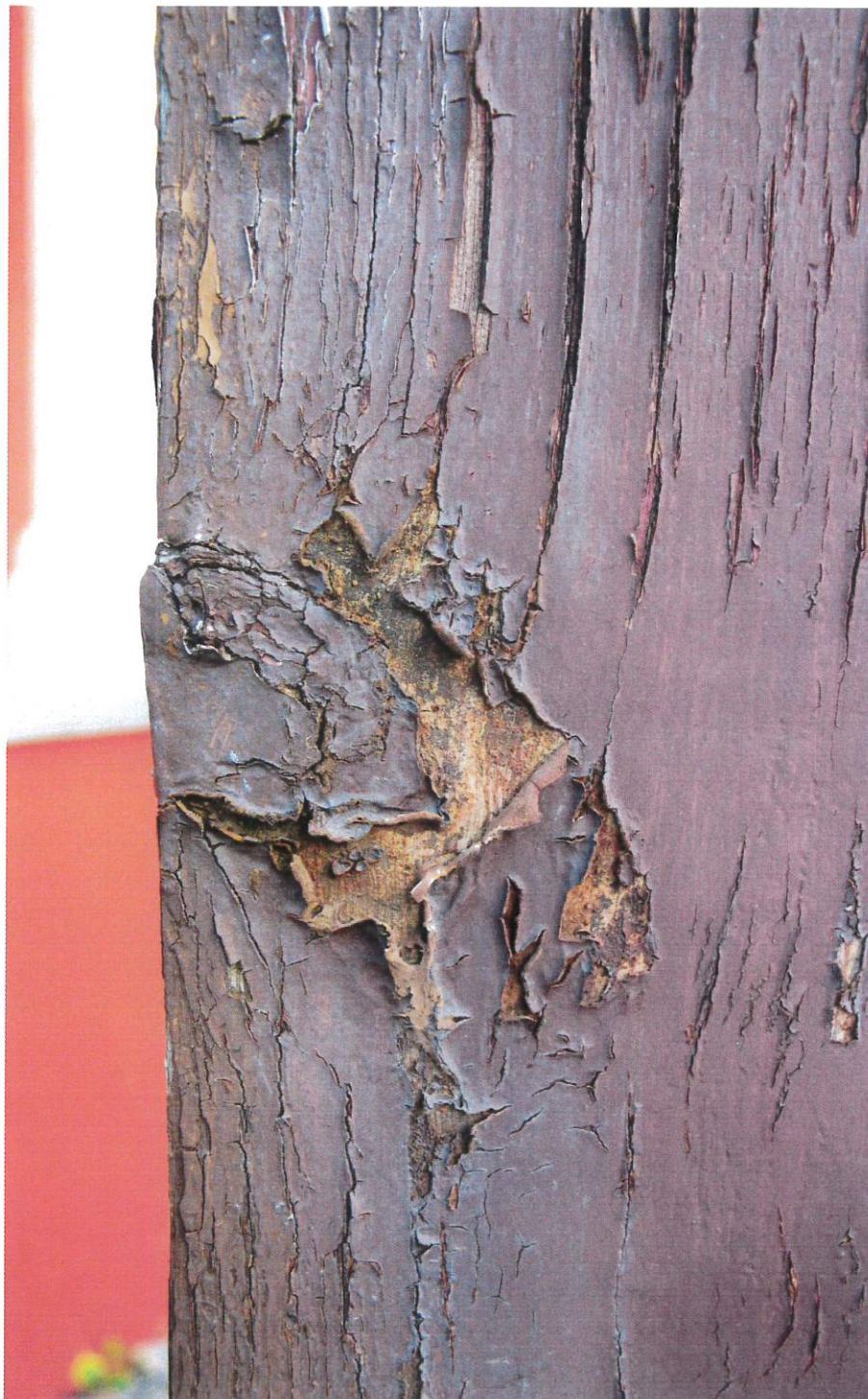
Fot.9. Stan przed konserwacją.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.10. Stan przed konserwacją – krzyż.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot11. Stan przed konserwacją – krzyż.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIEŚCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.12. Stan przed konserwacją – krzyż.

KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIĘBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH

Fot.13. Stan przed konserwacją – krzyż.

KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNIEBOWZIECIA NMP
W BUKOWICACH

Fot.14. Stan przed konserwacją – krzyż.

**KRUCYFIKS, XIX W.
ZNAJDUJĄCY SIĘ NA ZEWNĄTRZ KOŚCIOŁA
P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP
W BUKOWICACH**

Fot.15. Stan przed konserwacją – krzyż.

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. JANA MATEJKI W KRAKOWIE

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
(nazwa jednostki organizacyjnej uczelni)

D Y P L O M

Pan(i) Arkadiusz Maciej

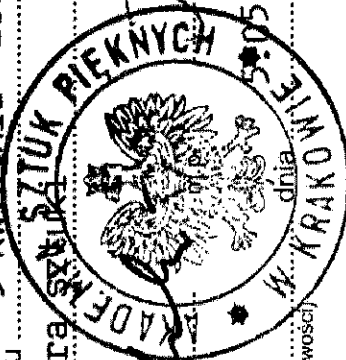
urodzony(a) dnia 18 lipca 1975 r.
(imię i nazwisko)

w Blachowni

odbył(a) studia wyższe magisterskie, 6-letnie
.....
na kierunku Konserwacja i Restauracja
..... Dzieł Sztuki

w zakresie konserwacji i restauracji
.....
malarstwa

z wynikiem bardzo dobrym
i uzyskał(a) w dniu 3 kwietnia 2004 r.
tytuł magistra sztuki

Nr 6010
(numer dyplomu)

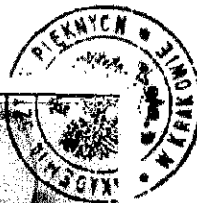
Dziekan

Rektor

Kraków

5.05. 2004 r.

(nazwa miejscowości)

Arkadiusz Maciej
(podpis posiadacza dyplomu)

MEN-I-3a SW INTRO-DRUK Koszalin